

JUNTA DE GOVERN DE 23 DE SETEMBRE DEL 2015

Acord núm. 143/2015 pel qual s'aprova l'Informe de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua sobre el projecte de Decret del Consell, pel qual es modifiquen: el Decret 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, pel qual s'establix el currículum, i es desplega l'ordenació general de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana, i el Decret 87/2015, de 5 de juny, del Consell, pel qual s'establix el currículum i es desplega l'ordenació general de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat a la Comunitat Valenciana.

El 6 d'agost va entrar en el registre de l'AVL un escrit del Secretari Autonòmic d'Educació i Investigació en el qual demanava, amb caràcter d'urgència, l'informe preceptiu de l'AVL sobre el projecte de Decret del Consell, pel qual es modifiquen: el Decret 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, pel qual s'establix el currículum, i es desplega l'ordenació general de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana, i el Decret 87/2015, de 5 de juny, del Consell, pel qual s'establix el currículum i es desplega l'ordenació general de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat a la Comunitat Valenciana.

Atés el caràcter urgent i la data de la petició, la Presidència de l'AVL ordenà als juristes de la institució que elaboraren un informe, document que fou remés a la Conselleria el 10 d'agost. Posteriorment, en el primer Ple, celebrat el 4 de setembre, es va informar del contingut del document remés i de les circumstàncies urgents de la petició de la Conselleria.

La Junta de Govern, a la vista del document elaborat, acorda aprovar l'informe següent:

INFORME DE L'ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA SOBRE EL PROJECTE DE DECRET DEL CONSELL, PEL QUAL ES MODIFIQUEN: EL DECRET 108/2014, DE 4 DE JULIOL, DEL CONSELL, PEL QUAL S'ESTABLIX EL CURRÍCULUM, I ES DESPLEGA L'ORDENACIÓ GENERAL DE L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA A LA COMUNITAT VALENCIANA, I EL DECRET 87/2015, DE 5 DE JUNY, DEL CONSELL, PEL QUAL S'ESTABLIX EL CURRÍCULUM I ES DESPLEGA L'ORDENACIÓ GENERAL DE L'EDUCACIÓ

SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA I DEL BATXILLERAT A LA COMUNITAT VALENCIANA.

Vist el text del projecte de Decret del Consell i les parts de l'expedient administratiu remeses per la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport.

Atés l'ordenament jurídic que regula l'ensenyament de les llengües en el sistema educatiu.

L'AVL informa el següent:

1. QÜESTIÓ PRELIMINAR: EL PREÀMBUL DEL PROJECTE DE DECRET OMET L'AVL EN L'ENUMERACIÓ D'INSTITUCIONS I ORGANISMES ALS QUALS S'HA SOL·LICITAT INFORME.

En la fórmula aprovatòria del projecte de Decret del Consell, s'enumeren els òrgans i institucions estatutàries als quals l'Administració ha sol·licitat informe per a incorporar-los al procediment d'elaboració de la disposició de caràcter general. No obstant això, s'ha omés la referència a la petició d'informe a l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, la qual ve exigida en l'article 13.2 del Decret 24/2009, de 13 de febrer, del Consell, sobre la forma, l'estructura i el procediment d'elaboració dels projectes normatius de la Generalitat.

2. EL PROJECTE DE DECRET NO GARANTIX EL MANTENIMENT DE LES CIÈNCIES SOCIALS I NATURALS COM A ENSENYAMENT QUE S'HA DE VEHICULAR NECESSÀRIAMENT EN LA LLENGUA DE LA ZONA DE PREDOMINI LINGÜÍSTIC ON ES TROBE UBICAT EL CENTRE DOCENT, TAL COM REGULA L'ARTICLE 4.3 DEL DECRET DE PLURLINGÜISME.

1. El Decret 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, és la norma que regula el currículum i l'ordenació general de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana. Entre esta ordenació es troba la de l'horari lectiu. Tanmateix, el decret esmentat (d'ara en avant DPRI) no estableix quina és la distribució horària de les llengües (les dos oficials i l'anglès) com a llengües vehiculars, ja que este aspecte està regulat per a totes les etapes educatives en el Decret 127/2012, de 3 d'agost, del Consell, pel qual es regula el plurilingüisme en l'ensenyança no universitària a la Comunitat Valenciana (d'ara en avant DPLU).

L'article 4.3 del DPLU establí que «l'àrea relacionada amb el coneixement del medi natural i social s'ha d'impartir en valencià en els termes municipals de

predomini lingüístic valencià assenyalats en l'article 35 de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, i en castellà en els termes municipals de predomini lingüístic castellà assenyalats en l'article 36 de la mateixa llei, sense perjudici que una part del currículum de l'àrea puga impartir-se en una llengua distinta dins del marc d'iniciatives pedagògiques previstes en el projecte Lingüístic del Centre». L'objectiu evident del precepte és aconseguir que tots els alumnes, independentment del programa plurilingüe en què estudien, obtinguen un bon nivell de l'idioma corresponent a la zona de predomini lingüístic en què residixen i, a més, que tots els joves, a l'acabar l'ensenyament obligatori tinguen un coneixement equilibrat de les llengües cooficials.

2. Ara bé, el DPRI recull les previsions de la normativa estatal bàsica: el Reial Decret 126/2014, de 28 de febrer, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Primària. Per l'aplicació d'esta norma estatal es produïx la circumstància que l'àrea de Coneixement del Medi Natural i Social se n'ha desdoblada en dos: Ciències de la Natura i Ciències Socials. Però la disposició addicional primera, punt 2, del DPRI, en compte de donar la solució més senzilla, lògica i que manté l'esperit del vigent DPLU, en el sentit que les àrees de Ciències de la Naturalesa i de Ciències Socials foren les que s'impartiren necessàriament com a vehiculars en la llengua de la zona de predomini lingüístic en què es trobe el centre, optà per reduir la seua presència mínima a solament una de les dos àrees mencionades. Com ja va advertir l'AVL en l'informe emés en el procediment d'elaboració del DPRI, esta regulació provoca una disminució de la presència mínima –en el cas de l'idioma valencià en la zona valencianoparlant, i comptabilitzant les hores de les àrees de Valencià i de Ciències Socials– del 28-32% (segons el curs) al 23'33% de l'horari lectiu.

Amb el projecte de Decret proposat esta situació no millora, ans bé empitjora. L'annex IV del text, en el model d'horari amb sessions de 60 minuts, preveu:

ÀREES	HORES SETMANALS					
	1r	2n	3r	4t	5é	6é
Ciències de la Naturalesa	2	1	2	1	2	1
Ciències Socials	1	2	1	2	1	2
Valencià: Llengua i Literatura	4	4	3	3	3	3
TOTAL HORES	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5

Si s'aprova per a un centre que l'àrea de Ciències Socials s'impartirà en valencià, esta àrea junt a l'àrea lingüística constituïran els següents percentatges d'ensenyament en valencià sobre el total de l'horari lectiu:

	1r	2n	3r	4t	5é	6é
Percentatge de valencià	22,22	26,66	17,77	22,22	17,77	22,22

I el centre podria intentar que s'aprovara cada any un disseny en què s'hi anara alternant Ciències Socials amb Ciències de la Naturalesa en un sentit favorable o desfavorable per al valencià.

Vist això, cal repetir, per tant, que la lògica i el manteniment de l'esperit del Decret de Plurilingüisme vigent tornen a indicar que Ciències de la Naturalesa i Ciències Socials –les dos necessàriament– són les més adequades per a constituir l'ensenyament mínim vehicular, de caràcter no lingüístic, corresponent a la zona de predomini lingüístic del centre.

3. En conclusió, caldria modificar la redacció del punt 2 de la disposició addicional primera del DPRI, en el sentit de la mera substitució de la referència a l'àrea de Coneixement del Medi per la de les dos àrees que tenen el mateix contingut curricular, Ciències de la Naturalesa i Ciències Socials. D'esta manera es donaria compliment i se satisfarien d'una manera equilibrada: les obligacions constitucional i estatutària, per a l'Administració Pública valenciana, d'especial protecció i respecte a la recuperació del valencià (art. 3.3 CE i 6.5 EACV); del dret de tots a rebre l'ensenyament del, i en, idioma valencià (art. 6.2 EACV); i l'obligació d'adoptar les mesures necessàries per tal d'assegurar el coneixement de les dos llengües oficials (art. 6.3 EACV). Igualment, es donaria compliment a les obligacions administratives de: promoure les condicions per tal que la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en els quals s'integra siguen reals i efectives (art. 9.2 CE); aconseguir que els alumnes estiguen capacitats per a utilitzar, oralment i per escrit, el valencià en igualtat amb el castellà (art. 19. 2 LUEV i D. A. 38.2 LOE); garantir el dret a rebre l'ensenyament en la llengua vehicular elegida pels pares (D. A. 38.1 LOE); així com capacitar els alumnes per al coneixement, oral i escrit, de la llengua anglesa o altra d'estrangera (article 2.1.j LOE).

TEXT PROPOSAT PER A LA DISPOSICIÓ ADDICIONAL PRIMERA, PUNT 2:

«*Primera. Projectes lingüístics.*

Els centres docents, en l'elaboració de les propostes del seu projecte lingüístic respecte a l'etapa d'Educació Primària, hauran d'incorporar les prescripcions següents:

[...] 2. Les referències que en les vigents disposicions normatives s'efectuen a la impartició de l'àrea relacionada amb el Coneixement del Medi Natural i Social en una determinada llengua, s'entendran fetes a les àrees de Ciències de la Naturalesa i Ciències Socials conjuntament.»

3. SOBRE LA SUPRESSIÓ DE LA DISPOSICIÓ ADDICIONAL TERCERA DEL DECRET 87/2015, DE 5 DE JUNY, DEL CONSELL.

1. La disposició addicional tercera del decret 87/2015, de 5 de juny, del Consell, pel qual s'estableix el currículum i es desenrotlla l'ordenació general de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat en la Comunitat Valenciana (d'ara en avant, DSEC), que ara es desitja suprimir, regulava, entre altres coses:

[...] A fi de complir el que preveu l'apartat 4.b) de la disposició addicional trenta-huit de la Llei Orgànica 2/2006, els centres docents que a partir del curs 2015-2016 apliquen un programa lingüístic la llengua base del qual siga el valencià garantiran, bé en el projecte lingüístic o bé en el disseny particular del programa corresponent, segons corresponga en cada cas, la presència de com a mínim una assignatura troncal no lingüística comuna a tot l'alumnat, la llengua vehicular de la qual siga el castellà, o a falta d'això, dos assignatures específiques comunes a tot l'alumnat, la llengua vehicular de les quals siga el castellà. [...]

L'informe elaborat per l'AVL durant la tramitació del procediment d'aprovació del DSEC, ja mostrà la seua disconformitat amb el tractament que eixa disposició addicional tercera feia de la llengua oficial pròpia com a llengua vehicular en l'ensenyança. Les raons que en aquell informe s'expliciten es poden concretar en:

a) El Decret regula asimètricament les llengües en favor del castellà.

b) La proporció de valencià que reben els alumnes de les línies en valencià és inferior a la proporció de castellà que reben els alumnes de les línies en castellà.

- c) El Decret dificulta la plena igualtat lingüística i el bilingüisme efectiu dels valencians.
- d) La disposició addicional tercera del Decret, que té uns efectes transitoris, trenca la simetria en el tractament de les llengües prevista en el Decret de Plurilingüisme al determinar uns mínims suplementaris a favor del castellà.
- e) El Decret aporta inseguretats jurídica i vulnera el principi constitucional de jerarquia normativa.

A la vista d'això la derogació del precepte ha de ser informada favorablement per l'AVL per les mateixes raons però en sentit invers.

2. Cal afegir, a més a més, que la disposició addicional tercera del DSEC, que ara es pretén derogar, invoca la disposició addicional 38 de la Llei Orgànica 2/2006 (LOE). Tanmateix, el precepte a suprimir era innecessari per a donar compliment al de la LOE, ja que el sistema educatiu de la Comunitat Valenciana es troba dins de l'àmbit regulat en la lletra b) de la disposició addicional 38 i no en la c) –com, per cert, indica l'Advocacia de la Generalitat en l'informe que obra en l'expedient–. El sistema educatiu valencià conté les dos llengües oficials com a vehiculars, en major o menor grau i en progressivitat, en tots els models lingüístics de centre i per a tot l'alumnat. I, junt a la diversitat de models, la matriculació en un o altre model lingüístic és a elecció dels progenitors o representants de l'alumnat. El sistema educatiu valencià es correspon plenament amb el model indicat en el punt b). Es pot deduir clarament de la lectura del literal del número 4 de la disposició addicional 38 de la LOE, que és el següent:

4. En las Comunidades Autónomas que posean, junto al castellano, otra lengua oficial de acuerdo con sus Estatutos [més Navarra], las Administraciones educativas deberán garantizar el derecho de los alumnos y alumnas a recibir las enseñanzas en ambas lenguas oficiales, programando su oferta educativa conforme a los siguientes criterios:

- a) Tanto la asignatura Lengua Castellana y Literatura como la Lengua Cooficial y Literatura deberán impartirse en las lenguas correspondientes.
- b) Las Administraciones educativas podrán diseñar e implantar sistemas en los que se garantice la impartición de asignaturas no lingüísticas integrando la lengua castellana y la lengua cooficial en cada uno de los ciclos y cursos de las etapas obligatorias, de manera que se procure el dominio de ambas lenguas

oficiales por los alumnos y alumnas, y sin perjuicio de la posibilidad de incluir lenguas extranjeras.

Las Administraciones educativas determinarán la proporción razonable de la lengua castellana y la lengua cooficial en estos sistemas, pudiendo hacerlo de forma heterogénea en su territorio, atendiendo a las circunstancias concurrentes.

c) Las Administraciones educativas podrán, asimismo, establecer sistemas en los que las asignaturas no lingüísticas se impartan exclusivamente en lengua castellana, en lengua cooficial o en alguna lengua extranjera, siempre que exista oferta alternativa de enseñanza sostenida con fondos públicos en la que se utilice como vehicular cada una de las lenguas oficiales.

En estos casos, la Administración educativa deberá garantizar una oferta docente sostenida con fondos públicos en la que el castellano sea utilizado como lengua vehicular en una proporción razonable. [...]

En efecte, el sistema educatiu valencià no és el model contemplat en la lletra c) més amunt citada, que sembla ser el que correspon a la comunitat autònoma de Catalunya. A la Comunitat Valenciana no s'ha establert mai un sistema educatiu en què es puguen estudiar, durant tota la vida escolar, totes les àrees no lingüístiques exclusivament en castellà o exclusivament en valencià, tal com permet la lletra c). Per tant, no és d'aplicació al model educatiu valencià la clàusula de garantia que exigeix que hi haja «una oferta docente sostenida con fondos públicos en la que el castellano sea utilizado como lengua vehicular en una proporción razonable» alternativa a un sistema educatiu basat exclusivament en una llengua autonòmica (com determina, asimètricament, el zel del legislador estatal, que no pensa en el cas contrari). El model valencià actual és un model plenament incardinat en la lletra b) perquè:

- Hi ha oferta educativa vehiculada en les dos llengües oficials.
- Siga quina siga la llengua vehicular principal, l'ensenyament d'àrees no lingüístiques mai no es fa, al llarg de tot el procés educatiu, en una sola llengua oficial vehicular.
- La llengua vehicular principal l'elegixen els pares o representants legals de l'alumnat.
- La Generalitat determina, en proporció raonable, la presència d'una o altra llengua com a vehicular en totes les etapes, cicles i cursos, d'acord amb la planificació, les possibilitats organitzatives dels centres i la realitat sociològica de l'alumnat.

- La proporció de les llengües vehiculars es du a terme per l'Administració educativa de manera heterogènia en tota l'extensió del territori, tal com permet la lletra b) de la disposició addicional 38, en atenció a la realitat sociològica dels municipis en què s'ubiquen els centres i de la zona de predomini lingüístic marcada per la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià.

Tot això, sense aduir, per ser una qüestió metajurídica i motivada en fets que no correspon ara analitzar, que en la realitat quotidiana dels centres d'Educació Secundària els representants de l'alumnat constaten freqüentment que algunes àrees, que els projectes lingüístics o els dissenys particulars del centres preveuen per a ser impartides en valencià, són realment impartides en castellà.

3. No és missió d'esta institució fer judicis sobre tècnica normativa però, en general, la fórmula elegida no ajuda a la fàcil comprensió de la norma: el projecte conté les modificacions normatives en dos annexos, que, al seu torn, contenen altre annexos; i es reproduïx el precepte modificat i el modificador com si es tractara d'una correcció d'errades. No obstant això, si la tècnica normativa afecta a la claredat de preceptes de legalitat lingüística, hem de fer constar estos aspectes. En este sentit, el projecte de Decret conté una disposició derogatòria de caràcter genèric que no efectua la derogació expressa de cap precepte. No obstant això, el número 4 de l'annex II ordena la "supressió" de la disposició addicional tercera del DSEC; és a dir la deroga. Conseqüentment, entenem que el projecte de Decret hauria també de derogar expressament la disposició addicional tercera de l'Orde 88/2014, de 9 de desembre, de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, atés que conté la mateixa previsió que la disposició addicional tercera del Decret, i, si es deixa subsistent el precepte de l'Orde no estarà clar si està derogat tàcitament o si persistix el seu contingut. Igualment, s'haurien de revisar i modificar, amb la mateixa finalitat, totes les instruccions emeses per mitjà de Resolucions dels directors generals que fan referència al mateix assumpte (per exemple, les Resolucions de les direccions generals de Centres i Personal Docent, de 12 juny del 2015 i de 15 de juny del 2015).

4. Com a continuació del punt anterior, l'AVL suggerix a la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport que, una vegada cessen els motius d'urgència que hi ha en la tramitació d'este procediment d'elaboració de disposició de caràcter general, l'Administració educativa aborde un treball de clarificació de la normativa lingüística en matèria d'Educació que facilite a tota

la comunitat educativa i, en especial, als pares i representants legals de l'alumnat el coneixement dels diversos models d'ensenyament que conduïxen els jóvens valencians a un bilingüisme real i efectiu.

València, 23 de setembre del 2015